

RECENZII

Elena Zamfir, Simona Maria Stănescu, Daniel Arpinte (coordonatori),

Asistența socială în România după 25 de ani: răspuns la problemele tranziției – texte selectate,
Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2015, 498 p.

După o perioadă cu multe greutăți din ultimul deceniu al regimului comunist, așteptările populației pentru o viață mai bună la momentul schimbărilor după Revoluția din 1989 erau foarte ridicate. Din păcate, schimbările economice, sociale și politice din perioada de tranziție au adus costuri sociale foarte ridicate pentru o mare parte a populației prin creșterea sărăciei, a inegalităților și a marginalizării sociale. În această perioadă, nevoia de protecție socială, inclusiv de asistență socială, era esențială. Reînființată la începutul anilor '90, asistența socială nu a putut face față multitudinii de probleme sociale apărute în societatea românească, în condițiile unei subfinanțări cronice și unor direcții contradictorii de dezvoltare a sistemului.

Volumul „Asistența socială în România după 25 de ani: răspuns la problemele tranziției” reprezintă o culegere de texte selectate, unele contribuții ale autorilor fiind publicate ca studii în reviste de specialitate, rapoarte de cercetare, comunicări, concluzii ale unor cercetări empirice sau teoretice, realizate în diferite momente de timp, dar actualizate cu datele cele mai recente.

Volumul a fost lansat oficial în cadrul Conferinței Internaționale „Calitatea vieții: o provocare pentru politicile sociale”, prilejuită de aniversarea a 25 de ani de existență a Institutului de Cercetare a Calității Vieții din cadrul Academiei Române, 23-25 Aprilie 2015, București. La rândul lui, acest volum a fost dedicat împlinirii unui sfert de secol de la relansarea asistenței sociale în România (1990-2015). Cu acest prilej, această lucrare oferă prilejul „de a sintetiza doar o mică contribuție din rezultatele cercetătorilor sociali” (Zamfir, 2015, 29).

Coordonatorii lucrării (Elena Zamfir, Simona Maria Stănescu și Daniel Arpinte) sunt cercetători în cadrul Institutului de Cercetare

a Calității Vieții din Academia Română cu o experiență temeinică în domeniul politicilor sociale și asistenței sociale. Elena Zamfir a adus o contribuție majoră în domeniul asistenței sociale, prin relansarea profesiei de asistent social după 1990, dar și a domeniului asistenței sociale la nivel academic și în cercetare, precum și prin contribuția la cadrul legislativ.

Volumul prezentat are un număr important de autori, provenind din diferite instituții de învățământ superior, institute de cercetare sau ministere de resort. În ordine alfabetică aceștia sunt: Daniel Arpinte, Ciprian Ilie Bădescu, Dan Banciu, Georgiana-Virginia Bonea, Cosmin Briciu, Adina Dragotoiu, Sebastian Fitzek, Livius Manea, Alina Ioana Marinoiu, Ioan Mărginean, Adina Mihăilescu, Luminița Ionescu, Lavinia Onica-Chipea, Dan Constantin Rădulescu, Codrin Scutaru, Mariana Stanciu, Simona Maria Stănescu, Irinel Stegar, Ștefan Corneliu Ștefănescu, Mihaela Alida Tomiță, Alexandra Vilcu, Cătălin Zamfir și Elena Zamfir. Instituțiile reprezentate de aceștia sunt: Institutul de Cercetare a Calității Vieții (Academia Română), Institutul de Sociologie (Academia Română), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (Universitatea din București), Facultatea de Drept (Universitatea din Oradea), Facultatea de Sociologie și Psihologie (Universitatea de Vest din Timișoara), Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și a Persoanelor Vârștnice. Informații succinte despre autori și activitatea acestora sunt prezentate la începutul volumului.

Structura volumului este următoarea: o introducere aparținând Elenei Zamfir „De la succesul tradițional la inconsistența schimbării”, prima parte „Asistența socială: o istorie dramatică”, partea a II-a „Structura sistemului de asistență socială”, partea a III-a „Spre o asistență socială integrată asupra familiei”,

partea a IV-a „O asistență socială eficientă a grupurilor vulnerabile”, partea a V-a „Politici sociale în asistență” și Anexe. Cuprinsul, informațiile despre autori și capitolul introductiv sunt traduse în limba engleză.

Capitolul introductiv realizat de către Elena Zamfir, **„În loc de prefață. De la succesul tradițional la inconsistența schimbării”**, prezintă o privire de ansamblu privind intenția volumului, evoluția sistemului de asistență socială în România, procesul de elaborare de politici sociale pentru acest domeniu, cadrul legislativ și instituțional al asistenței sociale, rolul priorităților în sistemul de asistență socială, programele de asistență socială pentru romi, precum și o serie de întrebări și răspunsuri privind dezvoltarea actuală a sistemului.

În capitolul introductiv se evidențiază paradoxul situației sociale în perioada de tranziție: pe de o parte necesitatea asistenței sociale pentru situația critică a unei importante părți a populației din România, iar pe de altă parte imposibilitatea asistenței sociale de a face față din cauza resurselor alocate insuficiente, în special în lipsa unei viziuni coerente din partea mediului politic. „Asistența socială, chiar de la reînființarea sa în 1990, a fost pusă în fața unei sarcini dificile, greu de realizat în contextul unei societăți marcate de sărăcie severă și riscuri noi aduse de tranziție. Asistența socială s-a confruntat cu grave probleme datorate extinderii marginalizării și excluziunii sociale nu numai la persoane individuale, dar și la grupuri largi sau chiar comunități întregi” (Zamfir, 2015, 29).

Autorul consideră că mai multe studii din acest volum subliniază faptul că încă de la începutul anilor '90, s-a strecurat o eroare majoră în conturarea și echilibrul formelor de suport social (idem, 30). „Prin subfinanțarea cronică, multe dintre serviciile și prestațiile de asistență socială au fost supuse permanent unor erodări continue și destructurări îngrijorător de rapide” (Zamfir, 2015, 30).

În contextul unor schimbări majore din punct de vedere economic, social și cultural, studiile și cercetările sociale au evidențiat „cauzele multiple ale dezechilibrului social și

al inegalităților majore apărute în comunitatea românească după 1990” (ibidem). Unele dintre rezultatele studiilor și cercetărilor sociale au fost utilizate în strategii guvernamentale de reformă în anumite momente de timp, dar fără a se păstra o continuitate în acest sens. După cum menționează Zamfir (2015, 30-31), impactul concluziilor cercetărilor sociale în deciziile politice nu a fost unul neproblematic, linear/constant. „Pe parcursul tranziției, în procesul reformelor sociale, au fost perioade în care relația dintre mediul academic de cercetare socială și factorii politici decidenți nu a avut traseul normal de colaborare și parteneriat” (idem, 31).

Elena Zamfir accentuează existența unor fluctuații mari ale sistemului de asistență socială în perioada de tranziție, datorate unor tendințe contradictorii de reorientare a dezvoltării lui venite din mai multe direcții: presiunea unor organizații internaționale, importarea unor modele din occident, ignorarea și nepreluarea unor experiențe acumulate în sistem, o permanentă schimbare/reformă cu fiecare nouă guvernare. Toate acestea au condus la o subfinanțare cronică a sistemului de asistență socială, lipsa unei strategii integrate de dezvoltare a sistemului pe termen lung, la forme predominant pasive și insuficiente, accentul pus pe prestații, în defavoarea serviciilor sociale, fragmentarea ajutoarelor. Autorul subliniază necesitatea unei strategii coerente și unitare de acțiune și intervenție socială prin măsuri active de sprijin și de suport pentru populația aflată în dificultate, în concordanță cu definirea domeniului asistenței sociale: „Asistența socială, prin însăși finalitatea funcțiilor ei, are menirea de a susține acțiuni cu un impact pozitiv în refacerea potențialului de integrare normală în comunitate a persoanelor, familiilor, grupurilor vulnerabile, aflate temporar în dificultate, în scopul dobândirii autonomiei/independenței lor” (Zamfir, 2015, 32).

Prima parte a volumului „Asistența socială: o istorie dramatică”, pune în discuție asistența socială dintr-o perspectivă istorică, pledează pentru importanța prezenței ei în

societate, precum și poziția asistenței sociale în România din perspectiva politicilor europene.

În capitolul „Perioada premodernă a asistenței sociale în România”, Dan Constantin Rădulescu tratează formele asistenței sociale în perioada premodernă a statului român, de până la 1848. Autorul argumentează faptul că organizarea sub formă de obști gentilice, apoi sub formă de obști țărănești a contribuit la protejerea membrilor aflați în dificultate de riscurile sărăciei (Rădulescu, 2015). În perioada medievală au început să apară un număr de ctitorii domnești și boierești ridicate sub supravegherea bisericii, pe lângă mănăstiri și care aveau drept obiect adăpostirea, protejerea și îngrijirea bolnavilor, infirmilor, orfanilor și bătrânilor (idem). Totuși, primele instituții specializate (spitale, ospicii, azile, orfelinat) au fost deschise în perioada 1832-1848, în urma adoptării Regulamentului Organic (1831), care stabilea pentru fiecare principat un buget cadru pentru aceste instituții (idem).

În capitolul „De ce este importantă asistența socială”, Daniel Arpinte evidențiază un paradox al societății românești, pe de o parte cheltuielile sociale, în special pentru asistență socială, au fost și sunt la un nivel foarte scăzut în comparație cu țările europene, iar pe de altă parte la nivel politic tendința este „reducerea efortului statului de a sprijini categoriile sociale vulnerabile”, justificată prin necesitatea eliminării risipei și pe considerentul că aceste măsuri sunt „excesiv de generoase” (Arpinte, 2015, 101). Autorul argumentează că de fapt, diminuarea costurilor pentru măsurile de asistență socială pot conduce la consecințe, precum creșterea costurilor pentru protecția grupurilor vulnerabile (mai devreme sau mai târziu), dar și regresul semnificativ al serviciilor de asistență socială. Daniel Arpinte identifică câteva caracteristici problematice ale sistemului de asistență socială din România: finanțare foarte redusă, finanțarea într-o mare măsură a prestațiilor de asistență socială, lipsa serviciilor de reintegrare, disfuncții importante în sistemul de prestații generate de o slabă relevanță a beneficiilor în raport cu nevoile beneficiarilor, crearea unor servicii care răspund punctual unor

nevoi, lipsa unei viziuni asupra construcției sistemului.

În capitolul „Asistența socială față în față cu societatea riscurilor, din perspectiva politicilor sociale europene”, Elena Zamfir definește asistența socială ca fiind „ansamblu de instituții, programe, măsuri, activități profesionalizate, servicii specializate de protejere a persoanelor, grupurilor, comunităților cu probleme speciale, aflate temporar în dificultate” (Zamfir, 2015, 111). De asemenea, este definit și obiectivul intervenției asistenței sociale, acela de a sprijini pe cei aflați în dificultate în a le asigura condiții pentru o viață decentă, dar și de a-i ajuta „să-și dezvolte propriile capacități și competențe pentru o funcționare socială corespunzătoare” (ibidem). În acest capitol autoarea tratează aspecte privind funcțiile asistenței sociale ca parte importantă a sistemului de protecție socială, privind profesiunea de asistent social și modul de formare a specialiștilor în domeniu, precum și aspecte privind sistemul instituțional al asistenței sociale. Autorul consideră că „nivelul și amploarea sistemului de asistență socială într-o colectivitate depind, într-o măsură esențială, de sentimentul solidarității sociale” (Zamfir, 2015, 115).

În același capitol, sunt abordate probleme privind opțiunile guvernărilor în politicile de asistență socială, politicile sociale ca preocupare a Uniunii Europene, legea asistenței sociale din 2011, utilizarea programelor în dezvoltarea asistenței sociale, precum și evaluarea politicilor sociale în sistemul de asistență socială. Autorul menționează că sistemul de asistență socială se confruntă cu o criză în toată lumea, iar în România, criza sistemului este mai gravă în condițiile unor probleme sociale foarte mari datorate „unei crize economice cronicizate, pe fundalul măsurilor de austeritate excesive, care au afectat cel mai mult grupurile și persoanele vulnerabile” (ibidem).

Partea a II-a a volumului este dedicat „Structurii sistemului de asistență socială” și cuprinde cinci studii: „Cadru normativ al asistenței sociale în România” (Lavinia Onica Chipea), „Legea asistenței sociale și riscurile dependenței populației de ajutorul social” (Elena Zamfir), „Analiza evoluției recente

a beneficiilor de asistență socială gestionate de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice” (Simona Maria Stănescu, Adina Dragotoiu, Alina Ioana Marinoiu), „Analiza impactului suportului programelor externe de finanțare pentru dezvoltarea sistemului de asistență socială” (Daniel Arpinte), „Opinia populației României privind eficiența unor sisteme naționale de servicii” (Ștefan Cornelii Ștefănescu).

În capitolul „Cadrul normativ al asistenței sociale în România”, Lavinia Onica Chipea realizează o analiză succintă a legislației după 1990 cu privire la domeniul asistenței sociale în țara noastră.

„Legea asistenței sociale și riscurile dependenței populației de ajutorul social” este un studiu realizat de Elena Zamfir cu privire la adoptarea legii asistenței sociale nr. 292/2011 în contextul de austeritate. Autorul evidențiază faptul că „legea a fost adoptată fără o analiză prealabilă a diagnozei riscurilor sociale multiple cu care se confruntă populația marginalizată și sărăcită” (Zamfir, 2015, 195). Sunt puse în discuție o serie de aspecte care decurg din adoptarea acestei legi: abandonarea responsabilităților publice, ignorarea serviciilor publice de asistență socială, externalizarea serviciilor de asistență socială, deprofesionalizarea sistemului.

Autorii capitolului „Analiza evoluției recente a beneficiilor de asistență socială gestionate de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice” sunt Simona Maria Stănescu, Adina Dragotoiu și Alina Ioana Marinoiu. În cadrul acestui capitol este prezentată evoluția sistemului de asistență socială din perspectiva ansamblului de beneficii de asistență socială din România, raportul dintre sistemul contributiv și cel non-contributiv al sistemului de protecție socială, elemente ale contextului european și ale cadrului legal privind asistența socială în perioada comunistă și cea postdecembristă, precum și o imagine de ansamblu privind beneficiile sociale gestionate de Ministerul Muncii Familiei Protecției Sociale și a Persoanelor Vârstnice.

Capitolul „Analiza impactului suportului programelor externe de finanțare pentru dezvoltarea sistemului de asistență socială” analizează rolul instituțiilor internaționale (Comisia Europeană, Banca Mondială, FMI, agenții ale Națiunilor Unite) în dezvoltarea sistemului de asistență socială. Daniel Arpinte consideră că o serie de instituții au avut un rol major la începutul anilor '90, la începutul procesului de reconstrucție instituțională. „Pe de altă parte, prin adoptarea unor modele de intervenție sau de instituții insuficient adaptate contextului românesc, a fost afectat și întârziat procesul regenerării sistemului de asistență socială” (Arpinte, 2015, 247). Autorul propune câteva priorități: identificarea unor domenii strategice prioritare, reducerea dezechilibrelor regionale, utilizarea unor criterii de selecție a proiectelor care asigură distribuția în funcție de nevoi, introducerea unui mecanism de monitorizare permanentă, transferul de expertiză, diferențierea netă a finanțărilor alocate structurilor din sistemul public și cel privat.

Partea a III-a „Spre o asistență socială integrată asupra familiei” pune în lumină o opțiune coordonatorilor acestui volum de a plasa analiza și intervenția socială de schimbare socială a situației persoanelor vulnerabile la nivelul familiei și al comunității. Această a treia parte a volumului conține un număr de nouă studii dedicate: „Asistența socială pentru familie și copil în perioada de austeritate” (Elena Zamfir), „Investiția în copil ca factor cheie pentru combaterea sărăciei și dezvoltare socială” (Cosmin Briciu), „Tinerii post-instituționalizați: nevoi, riscuri și recomandări” (Alexandra Vîlcu), „Grupul vulnerabil al familiilor cu copii în România 1989-2013” (Adina Mihăilescu), „Familia monoparentală grup social vulnerabil” (Luminița Ionescu), „Efectele emigrării părinților în opinia adolescenților” (Irinel Stegar), „Asistența socială adresată persoanelor vârstnice din România” (Mariana Stanciu), „Estimarea prin metoda Monte Carlo a riscului ca o familie să devină săracă” (Ștefan Cornelii Ștefănescu, Adina Mihăilescu).

În capitolul „Asistența socială pentru familie și copil în perioada de austeritate”, Elena Zamfir analizează următoarele teme: statutul social și rolul lui în asistența socială a familiei și copilului, funcțiile serviciilor de asistență socială centrate pe familie în politicile de suport, rolul cercetării în politicile de suport pentru familie și copil, dinamica politicilor pentru copil și familie în România, servicii de suport pentru eliminarea/reducerea violenței.

„Investiția în copil ca factor cheie pentru combaterea sărăciei și dezvoltare socială” reprezintă un alt capitol din partea a III-a a volumului, în care se identifică investiția în copil și familie ca o soluție pentru dezvoltare socială. Cosmin Briciu menționează că există o așteptare privind reconfigurarea politicilor sociale destinate protecției familiei și copilului, care se bazează pe constatarea conjuncției mai multor factori: 1. copiii și tinerii sunt categoriile cele mai sărace de vârstă în majoritatea țărilor europene; 2. indiferent de nivelul de dezvoltare și opțiunile de politică socială, ciclul transmiterii intergeneraționale al sărăciei este omniprezent; 3. precum și natalitatea foarte scăzută, frecvent sunt nivelul de înlocuire a generațiilor (C. Briciu, 2015). În cadrul capitolului, autorul realizează o diagnoză a situației copilului în România, utilizând și repere ale contextului european, evidențiază probleme legate de evoluția demografică și din sfera vieții de familie, sărăcia copilului, costuri ale neglijării investiției în copil (costuri pentru familie, costuri pentru copii, costuri sociale generale), deficite la nivelul politicilor sociale de răspuns la problemele familiei și copilului, necesitatea investiției sociale în familie și copil și a asistenței sociale integrate la nivel comunitar.

Partea a IV-a „O asistență socială eficientă a grupurilor vulnerabile” cuprinde șase studii: „Semnificații ale dizabilității în sistemul de protecție socială din România” (Livius Manea), „Evaluarea datelor în cadrul cercetării socio-economice în domeniul ocupării persoanelor cu scleroză multiplă” (Elena Zamfir, Livius Manea, Codrin Scutaru, Sebastian Fitzek), „Asistența socială și prevenirea formelor de agresivitate în

mediul penitenciar” (Dan Banciu), „Probațiunea și asistența socială pentru justiție” (Mihaela Alida Tomiță), „Violența în relația de cuplu: întrebări și răspunsuri” (Georgiana-Virginia Bonea), „Politica de suport pentru populația de romi: o trecere în revistă” (Cătălin Zamfir).

Capitolul „Semnificații ale dizabilității în sistemul de protecție socială din România” din cadrul celei de-a IV-a părți a volumului evidențiază că definirea conceptului de dizabilitate nu este tocmai ușoară. Livius Manea, autorul capitolului, arată că multă vreme dizabilitatea a fost abordată din perspectiva modelului medical, ca apoi la sfârșitul anilor 1970, să se afirme modelul social. Adoptarea Clasificării Internaționale a Funcționării, Dizabilității și Sănătății în cadrul Organizației Mondiale a Sănătății în 2001 a condus la abordarea dizabilității din perspectiva modelului biopsihosocial, un compromis între cele două modele menționate anterior. Autorul subliniază că „în România s-au dezvoltat două sisteme pentru evaluarea și managementul problemelor dizabilității, unul centrat pe invaliditate, celălalt focalizat pe handicap (acesta din urmă, având două componente, în funcție de categoria de vârstă, respectiv, adulți și copii)” (Manea, 2015, 440). În cadrul capitolului, autorul tratează mai multe subiecte, cum ar fi definiția dizabilității ca o categorie administrativă, modelul de evaluare și managementul problemelor dizabilității în România, legislația în vigoare în țara noastră, evoluția numărului de pensionari cu grade de invaliditate (1992-2013), date privind expertiza capacității de muncă (în 2013), numărul persoanelor cu handicap (în 2013), drepturile conferite în urma accesului în categoriile de invaliditate și handicap.

În capitolul „Politica de suport pentru populația de romi: o trecere în revistă”, Cătălin Zamfir, apreciază că problema populației de romi se află într-un punct critic, atât în România, cât și în Europa. „În centrul și estul Europei, cea mai mare parte a populației de romi are o situație socio-economică precară, caracterizată de o sărăcie severă și o poziție marginală: nivel scăzut de educație, ocupare marginală și

fluctuantă, condiții proaste de locuit, accentuate de atitudinea tradițională, de discriminare, imagine negativă, dar și un stil de viață tradițional caracterizat ca o strategie de supraviețuire în poziția de sărăcie severă și marginalizare care accentua separarea de restul populației” (Zamfir, 562). Autorul realizează o trecere în revistă a situației romilor în mai multe perioade de timp, din punct de vedere istoric, politic și al măsurilor adoptate, de la momentul dezrobirii romilor până în prezent. Cătălin Zamfir menționează actul dezrobirii romilor ca fiind un act politic de mare însemnătate, fiind luat fără vreo presiune politică externă. În perioada comunistă, evoluția situației romilor a fost confuză. Etnia romă nu era recunoscută de către statul comunist, dorindu-se integrarea lor social-economică și etnică în populația majoritară. Participarea școlară a crescut foarte mult, la fel și încadrarea în sistemul muncii salariale și au primit locuințe. Dar, criza economică de la sfârșitul anilor '70, accentuată la începutul anilor '80, i-a afectat în mod special pe romi. „De abia ieșiți din sărăcie, romii au fost neîmpinși în sărăcie și marginalitate” (idem, 566). După Revoluția din 1989, etnia romă a fost recunoscută politic, și de asemenea au început să fie adoptate măsuri de includere a problemelor populației de romi în sistemul instituțional. Au fost adoptate o serie de măsuri, au fost înființate diferite instituții și au fost dezvoltate mai multe strategii cu privire la problemele acestei etnii.

Partea a V-a „Politici sociale în asistența socială” este alcătuită din trei capitole: „Interferențe dintre sistemele de pensii și asistență socială” (Ioan Mărginean), „Politicile publice și rolul asistentului social din România în noua construcție europeană” (Sebastian Fitzek) și „Distribuția riscurilor în societatea românească și efectele sale asupra politicilor de protecție socială” (Ciprian Ilie Bădescu).

Capitolul „Interferențe dintre sistemele de pensii și asistență socială” este dedicat sistemului de pensii care alături de sistemul de asistență socială reprezintă părți constitutive ale securității sociale. Ioan Mărginean evidențiază complementaritatea acestor sisteme, arătând

că securitatea socială (totalitatea beneficiilor monetare din transferurile către populație), împreună cu serviciile de asistență socială și cu ajutoarele în natură, „formează sistemul complex de protecție socială a populației” (Mărginean, 2015, 577). Autorul accentuează diferențele dintre pensii și ajutorul de asistență socială. Pensia provine dintr-un aranjament de asigurări sociale publice (de stat și/sau private) pentru munca desfășurată, în timp ce ajutorul de asistență socială se acordă celor în nevoie pe baza unor criterii de acces și/sau ca drept general (universal) (idem). În cadrul capitolului, autorul realizează un scurt istoric al sistemului de asigurări sociale de pensii în România începând cu Regulamentele Organice până în prezent și descrie evoluția domeniului pensiilor de asigurări sociale în România (evoluția numărului de pensionari 1950-1989, evoluția numărului de pensionari de asigurări sociale publice 1990-2014). Ioan Mărginean nu susține posibilitatea unui colaps al acestui sistem, el pledând pentru un bun management al sistemului de pensii, care împreună cu alte transformări legate de structura populației, a pieței forței de muncă, de modul de producție (informatizarea și robotizarea muncii), creșterea vârstei active și altele, „vor conduce la constituirea de noi realități și în domeniul pensiilor” (Mărginean, 2015, 589).

Anexele acestui volum sunt foarte bine documentate și utile. Prima anexă „Cadrul instituțional al sistemului de asistență socială”, elaborată de Codrin Scutaru și Mihaela Grecu, prezintă sintetic schema de organizare a sistemului național de asistență socială la nivel central, județean și local, începând cu anul 2005. Cea de-a doua anexă, „Principalele acte normative (Legi și Ordonanțe ale Guvernului) din domeniul asistenței sociale din 1990 până în prezent”, este realizată de Lavinia Onica-Chipea și este o prezentare exhaustivă a legislației pentru acest domeniu. În ultima anexă, Adina Mihăilescu a ilustrat nivelurile minime de trai pentru perioada 2010-2013 pe luni ale anului și pe cele două medii rezidențiale, urban și rural.

În concluzie, apariția volumului „Asistența socială în România după 25 de ani: răspuns la

problemele tranziției” este extrem de importantă, într-o perioadă în care o mare parte a populației României se confruntă cu numeroase probleme sociale, inclusiv sărăcie și excluziune socială. Contribuțiile din acest volum, subliniază necesitatea susținerii asistenței sociale ca parte esențială a sistemului de protecție socială, al cărei obiectiv este sprijinirea celor aflați în dificultate să aibă condiții pentru o viață decentă, dar în același timp ajutându-i să-și dezvolte propriile capacități și competențe pentru o funcționare socială normală. Pe parcursul volumului, s-a

pledat pentru o finanțare corespunzătoare a asistenței sociale, pentru dezvoltarea serviciilor sociale pe lângă prestații sociale, promovarea unor măsuri active, pentru o viziune unitară de dezvoltare a sistemului. De asemenea, s-a arătat faptul că măsurile minimaliste de protecție socială, caracteristice pentru întreaga perioadă de la Revoluția din 1989, au condus la costuri sociale foarte mari la nivelul populației.

Cosmina-Elena Pop